

RAPPORT

GODKENDT AF ØKONOMI- OG REVISIONS-
UDVALGET 16. APRIL 2020

Anti-korrupsions- beretning 2019

INDHOLD

1	Indledning	3
2	Tværgående Røde Kors anti-korruptionsindsatser	3
3	Status korruptionssager internationalt	4
	3.1 Jordan (opdatering).....	4
	3.2 Uganda (opdatering)	5
	3.3 Madagaskar (opdatering)	5
	3.4 Afrika	5
	3.5 Afrika	5
	3.6 Asien.....	5
	3.7 Myanmar	6
	3.8 Ebola respons (opdatering 2017).....	6
	3.9 Sydsudan (opdatering 2017)	6
	3.10 Erfaringsopsamling fra de aktuelle sager	6

4	Anti-korruptionsindsatser nationalt	7
	4.1 Udmøntning af anti-korruptionsholdningen i det nationale arbejde	7
	4.2 Indkomne sager via klagefunktion	8
	4.3 Genbrugsbutikker.....	8
	4.4 Øvrigt nationalt arbejde	8
	4.5 Udmøntning af anti-korruptionsholdningen i asylafdelingen	8

1 INDLEDNING

Anti-korrupsionsberetningen for 2019 opsummerer, hvad Røde Kors i Danmark har gjort for at forhindre korrupsion og i de tilfælde, hvor korrupsion alligevel har fundet sted, at håndtere dette.

Røde Kors i Danmark definerer korrupsion som *misbrug af betroet magt for egen vindings skyld*. Det er en bred definition, som rummer alle former for korrupsion såsom misbrug af magt og midler, bestikkelse og at give eller modtage gaver eller tjenester.

Bekæmpelse af korrupsion står stærkt i organisationen. I 2013 vedtog hovedbestyrelsen to dokumenter, der begge stadfæster et fokus på aktivt at forebygge, bekæmpe og afdække alle former for korrupsion:

1. 'Røde Kors i Danmarks holdning til korrupsion'
2. 'Guideline for Preventing Corruption in the International Operations of the Danish Red Cross'.

Holdningspapiret og retningslinjerne er delt bredt i organisationen/operationen og med vores partnere i Danmark og internationalt.

Den overordnede koordinering af anti-korrupsion foregår i regi af Røde Kors i Danmarks integritetskomité, der refererer til ledergruppen. Komitéen har medlemmer fra alle landskontorets operationelle afdelinger, inklusive international afdeling, national afdeling, asylafdelingen og genbrug, og har økonomidirektøren som formand. I forhold til anti-korrupsionsområdet har komitéen særligt fokus på at sikre relevante og opdaterede politikker og procedurer i forhold til korrupsion og har en rådgivende rolle vedrørende implementering og compliance i forhold til Røde Kors i Danmarks holdning til korrupsion. Arbejdet med en årlig plan for arbejdet med anti-korrupsion herunder anti-korrupsionsberetningen og løbende opdatering af korrupsionssager ligger således i integritetskomitéen.

2 TVÆRGÅENDE RØDE KORS ANTI-KORRUPTIONSINDSATSER

Kendskab til holdninger samt til retningslinjer og procedurer er vigtig for arbejdet med anti-korrupsion. I 2019 blev der udviklet en ny Code of Conduct, der gælder alle ansatte i Røde Kors i Danmark, og som er blevet rullet ud primo 2020. Denne Code of Conduct har et særskilt afsnit om interessekonflikt og anti-korrupsion.

Røde Kors i Danmarks internationale arbejde blev i 2018 certificeret under [Core Humanitarian Standards](#), hvilket bl.a. reflekterer, at vi arbejder systematisk med at inddrage vores målgrupper i humanitære projekter og lever op til standarder for at sikre 'accountability' og kvalitet i vores internationale katastrofearbejde. Certificeringen blev opnået efter en gennemgribende revision af vores procedurer og praksis, og på den baggrund blev vi også gjort opmærksom på områder med udviklingspotentiale. Igennem 2019 har vi især arbejdet på at forbedre adgangen til at klage over vores arbejde.

I 2019 blev værktøjet *Feedback Starter Kit* introduceret i Røde Kors i Danmarks internationale aktiviteter. Det er et praktisk værktøj, der systematisk gennemgår alle de trin, man skal overveje og sikre, når man etablerer et feedback og klagesystem. Noget af det vigtigste er at sikre, at dem, der skal bruge systemet, inddrages i designfasen og derudover, at det sikres, at alle klager og feedback følges op med handling hvis nødvendigt samt tilbagemelding til den, der har indgivet feedback eller klagen.

Røde Kors i Danmark har også bidraget til at fremme arbejdet med anti-korruption i den globale Røde Kors-bevægelse. I forlængelse af ovenstående fokus på feedback/klageadgang bidrog Røde Kors i Danmark i 2019 til en resolution, vedtaget på Council of Delegates, der forpligter hele Røde Kors-bevægelsen til at arbejde med 'accountability' og opsætte feedback-systemer, hvor f.eks. korruption kan opfanges.

Røde Kors i Danmark er medlem af bestyrelsen i Det Internationale Forbund af Røde Kors- og Røde Halvmåne-selskaber (IFRC) (for perioden 2017-2021), der har integritet og bekæmpelse af korruption som topprioritet. På IFRC's generalforsamling i 2019 blev en opdateret integritetspolitik vedtaget, og IFRC's 'Compliance- og Mæglingskomité' (CMC), der kan indstille sanktioner i forhold til nationale selskaber, der ikke overholder deres forpligtelser eller bryder med integritetspolitikken, fik et forstærket mandat via ændringer af IFRC's vedtægter.

Røde Kors i Danmark har været tovholder på processen med at opdatere vedtægtsvejledningen for verdens 192 Røde Kors- og Røde Halvmåne-selskaber. Centrale aspekter i vejledningen er fordeling af ledelsesansvar, formel magtfordeling og vigtigheden af at have politikker, procedurer og mekanismer på plads, der forebygger og adresserer potentielle compliance-svigt inklusive brud med etiske standarder. Vejledningen blev godkendt af IFRC's bestyrelse i 2018 og fik hele bevægelsens godkendelse på Council of Delegates i december 2019. Alle nationale selskaber forventes at bringe sig i overensstemmelse med standarderne i vejledningen inden udgangen af 2023.

3 STATUS KORRUPTIONSSAGER INTERNATIONALT

I tråd med Røde Kors i Danmarks forpligtelse til at være åben og transparent opridser beretningen aktuelle korruptionssager; hvad der er sket, opfølgning og de forholdsregler, som er taget. Nogle af sagerne er rapporteret i tidligere beretninger, men er med igen med en opdatering. Således rapporteres her alle sager i denne rapport, både åbne, nye og lukkede.

Vi har i 2019 behandlet syv sager, der vedrører korruption eller mistanke om korruption i de Røde Kors- og Røde Halvmåne-selskaber, vi samarbejder med. I 2019 har Røde Kors i Danmark registreret 1,2 mio. kr. som tab. Det skal bemærkes, at de sager, som tabene kan henføres til, går tilbage til hhv. 2013 (Uganda) og 2017 (Sydsudan).

3.1 Jordan (opdatering)

I efteråret 2016 fik Røde Kors i Danmark mistanke om finansielle uregelmæssigheder i Jordansk Røde Halvmåne, og en undersøgelse har dokumenteret underslæb på 18.000 kr. Regningerne behæftet med underslæb blev straks taget ud af projektet. På grund af manglende samarbejdsvilje fra Jordansk Røde Halvmåne, afsluttede Røde Kors i Danmark samarbejdet, og efterfølgende var det svært at få afsluttet de udestående regnskaber. I slutningen af 2018 fik vi et gennembrud, og det lykkedes langt om længe at få de finansielle regnskaber afsluttet. Det endelige regnskab viste et udokumenteret beløb, som ikke blev dækket af Røde Kors i Danmark. Således kan vi komme videre i samarbejdet, bl.a. om et stort projekt med at hjælpe syriske flygtninge (Madad).

3.2 Uganda (opdatering)

Uganda Røde Kors' daværende generalsekretær blev medio oktober 2013 arresteret og anmeldt af skattemyndighederne i Uganda for skatte- og momsunddragelser. I 2015 konstaterede vi, at svind-

len, der knytter sig til projekter støttet af Røde Kors i Danmark, beløb sig til 759.168 kr. Der er tilbagebetalt 132.838 kr., men den oprindelige tilbagebetalingsplan er ikke blevet overholdt. I slutningen af 2018 indledte vi nye forhandlinger med Uganda Røde Kors om tilbagebetaling af det udestående beløb. Ungdommens Røde Kors har ligesom vi lidt et økonomisk tab i samarbejdet med Uganda Røde Kors. I 2019 har Røde Kors i Danmark overtaget gælden for Ungdommens Røde Kors på 1.004.615 kr. Ved udgangen af 2019 har vi regnskabsmæssigt afskrevet gælden som et tab, men arbejder fortsat på at få pengene tilbagebetalt.

3.3 Madagaskar (opdatering)

I løbet af 2017 afdækkede Norges Røde Kors en større svindelsag hos Madagaskar Røde Kors, der medførte, at IFRC's Office of Internal Audit and Investigations (OIAI) gennemførte en undersøgelse. Begge undersøgelser har vist systematisk svindel og store økonomiske tab. Undersøgelserne har ført Norges Røde Kors til at udarbejde sagsanlæg, og dette har sendt Madagaskar Røde Kors ud i en større organisatorisk krise; et kollaps hvor alle medarbejdere forlod selskabet. Røde Kors i Danmark har undervejs skærpet kontrollen med aktiviteter finansieret af os og har således for en stor del skærmet os mod risikoen for svindel. Det endelige regnskab for Røde Kors i Danmarks aktiviteter manglede dog dokumentation for udgifter svarende til 110.397 kr. Vi har derfor gjort krav på dette beløb hos Madagaskar Røde Kors, som tilbagebetalte beløbet i 2019. Samarbejdet med Madagaskar Røde Kors ophørte også i 2019.

3.4 Afrika

I slutningen af 2019 opdagede vi uregelmæssigheder vedrørende lønudbetalinger i et af de Røde Kors- og Røde Halvmåne-selskaber, vi samarbejder med i Afrika. Dette er vi i samarbejdet med IFRC i gang med at undersøge nærmere. Da undersøgelsen er pågående (primo 2020) kan vi på nuværende tidspunkt ikke konkludere, hvorvidt der er tale om egentlig korruption. For at være på den sikre side har vi dog skærpet vores kontrol med de projekter, vi støtter igennem pågældende selskab.

3.5 Afrika

Der opstod i 2019 mistanke om favorisering af bestemte personer i forbindelse med ansættelse af lokale medarbejdere til et projekt, som Røde Kors i Danmark støtter i et afrikansk land. Mistanken opstod, da flere kandidater havde svaret enslydende med svarguiden på en test. Svarguiden var naturligvis kun forbeholdt ansættelseskomitéen og burde ikke være delt med kandidaterne til stillingerne. Ved nærmere undersøgelse viste der sig at være tale om en teknisk fejl, da svarguiden fejlagtigt var blevet gjort tilgængelig på de computere, kandidaterne blev testet på. Vi konkluderede derfor, at der ikke var tale om nepotisme/korruption.

3.6 Asien

Vores finansmedarbejdere i Asien fandt uregelmæssigheder i forbindelse med en partners indkøb af flybilletter ved at foretage et kontroltjek hos firmaet, der sælger flybilletter. Sagen er rapporteret til donorer samt det nationale Røde Kors- og Røde Halvmåne-selskab. Det nationale selskab er i gang med at undersøge sagen nærmere i overensstemmelse med interne retningslinjer for anti-korruption og håndtering af sager. Der er mistanke om underslæb for 6.351 kr., men da sagen ikke er afsluttet, kan vi ikke endeligt konkludere, om der er tale om korruption og/eller om dette er det endelige beløb. Vi følger op på sagen.

3.7 Myanmar

I Myanmar fandt vores finansmedarbejdere ved en gennemgang af bilag, at en chef hos vores samarbejdspartner, Myanmar Røde Kors systematisk havde snydt med underskrifter på finansbilag. Det viste sig, at chefen, stik imod interne retningslinjer, havde instrueret sine medarbejdere til at underskrive på sine vegne. Medarbejderen blev fyret for at have forsømt sit job, men en undersøgelse konkluderede, at vedkommende i processen ikke havde misbrugt sin stilling for at få en privat gevinst. Der var dermed ikke tale om svindel med midlerne, og de bilag, der i første omgang blev godkendt, er nøje gennemgået og nu bragt i orden.

3.8 Ebola respons (opdatering 2017)

Røde Kors i Danmark støttede IFRC med 785.075 kr. under ebolaudbruddet i 2014-2015. I december 2015 fattede en intern revision mistanke om korrupsion i Liberia, Guinea og Sierra Leone. Det blev fulgt op af dybdegående revisioner i landene. Røde Kors i Danmark støttede aktiviteter i Guinea, og IFRC har gennem den endelige revision bekræftet, at vores bidrag ikke har været berørt af korrupsion.

3.9 Sydsudan (opdatering 2017)

Sydsudan Røde Kors fik mistanke om korrupsion i form af tyveri af opmagasinerede nødhjælpsartikler i forbindelse med selskabets Disaster Managers besøg til lokalafdelingen i Bor i Jonglei state og bad derfor lokalafdelingen om at foretage en lageroptælling, som blev gennemført i oktober 2016. Det viste sig, at en stor del af nødhjælpsartiklerne – primært 'shelter' materialer – manglede, og da der ikke var tegn på indbrud, opstod mistanken om, at ansatte fra lokalafdelingen måtte være involveret. Undersøgelsen viste et tab på 219.515 kr., et tab som Røde Kors i Danmark har påtaget sig, da der ikke er nogle udsigter til, at Sydsudan Røde Kors får pengene retur fra deres tidligere medarbejder, og Sydsudan Røde Kors har gennem hele forløbet været proaktive og åbne i deres håndtering af sagen.

3.10 Erfaringsopsamling fra de aktuelle sager

Det er vigtigt at have gode klagesystemer (feedback, whistle blower) for at sikre, at mistanke om korrupsion behandles, og korrupsionen opdages i tide. Opsætning af effektive klagesystemer er en prioritet for Røde Kors i Danmark, og vi arbejder systematisk med det. Mistanke om korrupsion og andre former for magtmisbrug skal kunne rapporteres gennem flere kanaler for at sikre, at mistanke om korrupsion adresseres.

Det er vigtigt kontinuerligt at have fokus på integritet hos alle vore medarbejdere og ikke mindst sikre en kultur af åbenhed, som gør, at folk har tiltro til at betro Røde Kors i Danmark med deres mistanke. Dette vil blive et fokus i 2020.

Lokalansatte finansmedarbejdere i de lande, vi arbejder, har en vigtig rolle i at finde uregelmæssigheder og få rettet op på eventuelle fejl og misforståelser, der i sidste ende kan føre til korrupsion. Disse medarbejdere har både en forebyggende rolle samt en rolle i at finde sager og få dem løst.

4 ANTI-KORRUPTIONSINDSATSER NATIONALT

4.1 Udmøntning af anti-korruptionsholdningen i det nationale arbejde

Økonomivejledningen er grundlaget for arbejdet med anti-korruption i foreningen. Vejledningen henvender sig til bestyrelserne og specifikt til kassererne i Røde Kors-afdelingerne. Vejledningen angiver rammerne for god økonomistyring lokalt og er med til at understrege, at vi passer på pengene i Røde Kors. Økonomivejledningen gennemgik en større opdatering i 2018, hvor rammerne for god økonomistyring og hhv. bestyrelsernes og kasserernes ansvar blev gjort tydeligere. Vejledningen indeholder også en værktøjskasse til kassererne, hvor de forskellige tiltag til at passe på pengene er samlet i et kapitel.

I løbet af sommeren 2019 er der kommet flere ressourcer til økonomiafdelingen på landskontoret. Dette har muliggjort flere besøg til afdelingerne for at give starthjælp, støtte, træning og vejledning efter behov. Der er lagt særlig vægt på, at flere Røde Kors-afdelinger arbejder med stadig mere komplekse og større økonomier, der alt andet lige skaber større risici for uregelmæssigheder, og der var et løbende samarbejde i 2019 mellem de regionale konsulenter og landskontorets økonomimedarbejdere i forhold til evt. opståede økonomiske problemstillinger i afdelinger.

I 2019 gennemførte landskontoret internt tilsyn i otte afdelinger udvalgt af økonomi- og revisionsudvalget på baggrund af en indstilling. Udvalget tog flere kriterier i betragtning herunder: afdelinger med særligt store ændringer i det økonomiske omfang, afdelinger med generel stor økonomisk aktivitet, afdelinger hvor regnskaberne afviger fra det forventede (f.eks. sen aflevering, manglende kasserer eller lignende). Derudover blev et par afdelinger tilfældigt udvalgt. Tilsynene er både en vigtig mulighed for landsforeningen til at kunne kigge på økonomien i afdelinger i særlige risikosituationer som for eksempel hurtigt voksende økonomi eller udskiftninger på nøgleposter og også en understregning af, at landsforeningen har en 'vagthund'. Med udgangspunkt i Røde Kors i Danmarks beslutning i 2018 om at foretage flere tilsynsbesøg og samtidig afvikle tilsynsprocessen hurtigere blev de otte tilsyn i 2019 gennemført som besøg hos afdelingerne. Derved blev det også muligt at følge op på arbejdsgangen i afdelingen, inkl. kontrollere om anbefalingerne fra økonomivejledningen følges i handling.

Der blev i et enkelt tilfælde fundet uregelmæssigheder i bogføringen i form af en kasserer, der havde 'lånt' fra afdelingens konto til private formål. Sagen er løst lokalt uden tab for Røde Kors, og kassereren er fratrukket. En anden afdeling fik en påtale, fordi den i strid med vedtægterne havde allokeret ca. 15.000 kr. til ikke-Røde Kors drevne aktiviteter.

I forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet i en afdeling blev det opdaget, at kassereren i løbet af 2019 havde overført et stort beløb til sig selv. Kassereren gik til bekendelse, da materialet skulle være sendt til revisor, bl.a. fordi det ikke ville være muligt at levere et fyldestgørende regnskabsmateriale. Sagen er i samarbejde med den pågældende afdelings bestyrelse blevet politianmeldt, og i øjeblikket undersøges sagen.

4.2 Indkomne sager via klagefunktion

Røde Kors i Danmark har siden 2016 haft en whistleblower-/klagemekanisme. Funktionen findes på rødekors.dk og er tilgængelig for såvel interne som eksterne interessenter på både dansk og engelsk. Den tilhørende mailpostkasse bliver gennemgået hver dag af Røde Kors' jurist. Eventuelle sager og klager bliver videreformidlet til de ansvarlige afdelingschefer. I 2019 er der indkommet klager – først

og fremmest utilfredshed med fundraisingaktiviteter, klager over genbrugsbutikker (prissætning og butikspersonalet) eller utilfredshed med bestyrelser i afdelingerne lokalt.

Røde Kors i Danmark har iværksat et arbejde med at styrke vores eksisterende whistleblower/klagesystem, blandt andet ved at opsplitte behandlingen af sensitive og ikke-sensitive klager og ved at oprette et centralt klagearkiv for at sikre opfølgning på klagerne samt udlede læring.

4.3 Genbrugsbutikker

Med ca. 240 butikker, 9.000 frivillige og en omsætning i omegnen af 200 mio. kr. er genbrug en vigtig indtægtskilde for Røde Kors. Der har i 2019 været sat fokus på lovligheden i forbindelse med videoovervågning i butikkerne. Godt 22 butikker har videoovervågning, og det har ført til formulering af rammer, der sikrer, at lovgivning og GDPR-retningslinjer overholdes. Disse rammer er kommunikeret til butikkerne.

Røde Kors har en håndbog for butikkerne, hvor der findes retningslinjer for, hvordan butikkerne drives herunder også emner, hvor der kan være risiko for misbrug for egen vindings skyld f.eks. ved forkert håndtering og køb af donationer og ved indgåelse af lejeaftaler.

I 2019 er en håndfuld frivillige blevet bortvist på baggrund af mistanke om berigelse af varer. En frivillig er blevet bortvist på grund af tyveri af kontanter bl.a. dokumenteret via video. Sagen er afsluttet, og pengene er blevet returneret.

4.4 Øvrigt nationalt arbejde

I december 2019 rejste en besøgsven spørgsmålet, om vedkommende kunne arve en besøgsmodtager, hvis hun var indskrevet i testamentet. Dette gav anledning til en gennemgang og revision af retningslinjer for besøgsvenner, som viste sig at være uklare. Derfor er retningslinjer for de sociale aktiviteter nu igennem en revision, således at det bliver præciseret, at en frivillig i Røde Kors ikke kan modtage arv, gaver eller andre former for økonomisk fordel/berigelse igennem den frivillige tjeneste.

4.5 Udmøntning af anti-korruptionsholdningen i asylafdelingen

Asylafdelingens regnskabsinstruks beskriver de retningslinjer og kontroller, der er sat i værk for at forhindre korruption i asylafdelingen. Regnskabsinstruksen indeholder klare retningslinjer for ansvarsfordeling i forhold til udgiftsforvaltning. Derudover beskrives hvilke kontroller, der føres med likvide midler på asylcentre og centralt, som samlet skal forhindre og/eller begrænse korruption.

Der er herudover udarbejdet procedurer for, hvorledes likvider skal håndteres og opbevares.

Der udføres kontroller i forbindelse med betalinger til kreditorer, manuelle bankoverførsler samt indbetalinger fra debitorer.

Udover de omfattende interne kontroller er asylafdelingen underlagt Udlændingestyrelsens tilsynsmyndighed. Hvor der udtages udgiftsområder til kontrol både i stikprøveform samt uanmeldte besøg på centrene i forhold til kontanthåndtering af beboerydelser.

Hovedkontoret kontrollerer asylcentrenes likvide beholdninger fast en gang månedligt ved at besøge centret og foretage fysisk optælling og afstemme beholdningerne over til finansbogføringen. Asylafde-

lingen udfører herudover selv uanmeldte kasseeftersyn på de adresser, der håndterer væsentlige mængder af kontanter.

Der har ikke været nogen forhold at indberette i 2019 i asylafdelingen.